

Convenant Stevige lokale teams

Inhoud

1. Inleiding	3
2. Het convenant	5
Ondertekening	15
Bijlage 1: Zienswijze <i>Breed kijken, breed handelen</i>	16

1

Inleiding

In de Hervormingsagenda Jeugd is afgesproken te komen tot een convenant 'Stevige lokale teams'. Dit bevat bestuurlijke afspraken voor een duurzame transformatie van het sociaal domein, met daarin een centrale rol voor lokale teams.

Die transformatie is al vaak beschreven. Kortgezegd is het een beweging waarin niet het 'losse individu' centraal staat, maar het individu in de context van zijn/haar sociale omgeving. Een beweging van individuele ketens naar sociale netwerken, van een nauwe medische blik (die soms noodzakelijk is) naar betekenisvol meedoen, van professioneel doorverwijzen naar samen zoeken wat het beste past, van losse hulpvragen beantwoorden naar achterliggende oorzaken aanpakken.

Deze beweging is mede ingegeven als reactie op een aantal dominante maatschappelijke patronen. Zoals de opwaartse individuele prestatiedruk en zijn collectieve *ratrace*. De daarmee samenhangende neiging om bij psychosociaal tegenvallende oplossingen te zoeken bij professionele hulp en ondersteuning. Maar ook dieper: de maatschappelijke ontwrichting als gevolg van corona, zorgen over bestaanszekerheid en ongelijkheid, internationale spanningen en een onzekere toekomst, die vooral de jongere generatie raken. Jongeren die door de sociale media ook nog eens gewend zijn zich individueel aan de ander te spiegelen.

Lokale teams kunnen hierin een belangrijke rol vervullen als krachtige veranderpartner. Ze zijn geen panacee voor alle maatschappelijke problemen; die druk leggen we hen niet op. Maar ze kunnen wel bijdragen aan bovengenoemde omslag. Lokale teams hebben drie functies: ze ondersteunen de hulpvrager bij diens regie, ze bieden zelf hulp en ze schakelen waar nodig extra hulp in. Dat doen ze niet alleen voor jongeren en gezinnen, maar voor alle inwoners van de wijk of gemeente. Die totaliteit omvat ook dit convenant. Lokale teams kijken vanuit hun laagdrempelige aanwezigheid in de wijk met een brede blik samen met de hulpvrager en met wellicht een ervaringsdeskundige naar de best passende vervolgstap. Ze zijn daarbij gericht op ondersteuning bij dagelijkse activiteiten en relaties en schakelen volgens het principe van *matched care* zo nodig specialistische expertise in. Als het gaat om kinderen hebben ze altijd oog voor de (achterliggende) situatie van andere gezinsleden en vice versa. Waar mogelijk handelen ze direct, zonder formele doorverwijzingen of wachtlijsten. Hiermee kan de onnodige inzet van zwaardere hulp worden verminderd.

Deze werkwijze van lokale teams, beschreven in het [*Richtinggevend kader toegang, lokale teams en integrale dienstverlening*](#), vraagt om een breed repertoire aan deskundigheid (of kennis daarvan) en tegelijk om direct praktisch handelen. Een eenzame man die wel wil klaverjassen heeft een andere behoefte dan iemand met chronische en levenslange klachten of een gezin met geldzorgen. Dat betekent goed kunnen schakelen met gemeentelijke instanties en specialistische kennis, als ook met allerlei vrijetijdsverenigingen en maatschappelijke organisaties. Dit gaat om het versterken van de sociale en pedagogische basis en van bewonersinitiatieven. Maar ook om schuldhelpverlening en samenwerking met eerstelijnsprofessionals zoals huisartsen¹ en woningcorporaties tot jeugdgezondheidszorg², met Veilig Thuis, kerk en moskee. Dat vraagt dus ook iets van de samenstelling van lokale teams; een passende mix van (specialistische) expertise (ook over veiligheidsvraagstukken), welzijns- en opbouwwerk is nodig om hulpvragen te beantwoorden in lijn met de veranderbeweging. Hierbij is de lokale maatschappelijke opgave en context leidend.

1 In de context van het hechte wijkverband als bedoeld in het Integraal Zorgakkoord en het Aanvullend Zorg- en Welzijnsakkoord.

2 Vanuit haar publieke taak en wettelijke grondslag in de Wet Publieke Gezondheid (Wpg).

Deze positie van lokale teams kan alleen als anderen die positie erkennen en daarnaar handelen. Daarvoor is dit convenant bedoeld. Het is niet zozeer een afspraak van lokale teams zelf (al is de Associatie van Wijkteams een cruciale partner) als wel van ons als stakeholders daar omheen samen: ministeries, gemeenten, brancheorganisaties, beroepsverenigingen en cliëntvertegenwoordigers. Met dit convenant spreken wij uit dat we gaan voor de bovengeschetste beweging, dat we investeren in lokale teams en dat we daarbij elk onze eigen verantwoordelijkheid omschrijven én nemen.

Noot bij deze versie

Deze versie van het convenant is de eerste vervolgstap op het Richtinggevend Kader. De afspraken in deze versie zijn primair gericht op de situatie van jeugdigen en gezinnen, nu de afspraak tot het tot stand brengen van het stuk een afspraak is uit de Hervormingsagenda Jeugd.

In de aanloop naar dit convenant en de bredere reikwijdte van lokale teams werd echter duidelijk dat de ingezette beweging om betrokkenheid van een grotere groep partners vraagt. Besloten is daarom tot een 'modulair' convenant, waarbij de huidige afspraken rond jeugd en gezin later aangevuld worden met (in ieder geval) modules met afspraken rondom ondersteuning van volwassenen en de pedagogische basis. De algemene overwegingen en verklaring in deze versie zijn waar mogelijk reeds met deze breedte geformuleerd.

Dit gezegd hebbende, spreken we het volgende uit:

2

Het convenant

Ondergetekenden,

Overwegende:

1. Dat het nodig is in te zetten op het versterken van de weerbaarheid en eigen kracht van (de omgeving van) inwoners en hun hulpvragen te bekijken vanuit hun brede context;
2. Dat veel vragen naar individuele hulp en ondersteuning vanuit Jeugdwet, Participatiewet en Wmo voortkomen uit problemen op andere domeinen zoals bestaansonzekerheid, eenzaamheid, gebrek aan betaalbare woonruimte, echtscheidingsproblematiek, psychische klachten en prestatiedruk;
3. Dat dit oorzaken kunnen zijn van ontwikkelingsachterstanden, lage sociale kwaliteit en onveiligheid van kinderen en dat hulp en ondersteuning daarom mede gericht moeten zijn op het wegnemen van die oorzaken;
4. Dat samenwerking nodig is over de grenzen van organisaties en domeinen heen, vanuit een gedeelde visie op wat nodig is voor jeugd, volwassenen en de gemeenschap;
5. Dat sommige inwoners vanwege een stoornis, trauma, beperking of (ernstig psychiatrische) aandoening hun leven lang passende zorg of ondersteuning behoeven en daarop ook mogen rekenen vanuit het sociaal domein;
6. Dat we geloven in de kracht van collectieve interventies met normaliserende werking en een duurzaam resultaat, maar oog willen houden voor de meerwaarde van individueel maatwerk;
7. Dat lokale teams essentieel zijn vanwege hun brede expertise, hun domeinoverstijgende werkwijze en hun mogelijkheid om zelf direct hulp te verlenen, daarbij gebruikmakend van onder meer het welzijns-, sociaal werk als ingebed in welzijnsorganisaties, ervaringsdeskundigen, informele netwerken en steunfiguren, en/of beschikbare aanvullende expertise binnen en buiten de gemeente;
8. Dat het lokale team vanuit dat oogpunt beschikt over professionals met verschillende kennis van of verbinding met overige expertise (Jeugd, Wmo, jeugdgezondheidszorg, veiligheid, werk en inkomen, huisvesting, schuldhulpverlening, samenlevingsopbouw, echtscheidingen en verschillende specialismen) zodat integraal en systemisch kan worden gewerkt;
9. Dat er sinds 2015 diverse varianten van lokale teams zijn ontstaan, die in meer of mindere mate tegemoet komen aan het Richtinggevend Kader, en dat daarin een leervermogen ligt om de werkzame elementen te verspreiden en te bestendigen. Dit leerelement geldt tevens voor inkopen van en de opdracht aan aanbieders van aanvullende hulp in hun samenwerking met lokale teams;
10. Dat het nodig is dat alle lokale teams werken conform de dertien basiskennmerken, met daarbij ruimte voor lokale relaties, eigen organisatorische keuzes, visie en maatschappelijke opgaven;
11. Dat goede aansluiting tussen lokale teams, voorzieningen in de sociale basis aanvullende expertise en wettelijke verwijzers essentieel is en nadere afspraken verdient,

Verklaren:

Allen

1. Dat we de stem van inwoners als uitgangspunt nemen bij het beantwoorden van de hulpvraag, waarbij we oog hebben voor de context en achtergrond van die hulpvraag;
2. Dat geboden hulp en ondersteuning te allen tijde gericht moet zijn op het versterken van de eigen regie, dat daarbij wordt aangesloten bij de wensen, normen en waarden van de inwoner en diens gezin, dat bij meervoudige problematiek de ondersteuning is gelegen in coördinatie van de interventies en dat de eindverantwoordelijkheid (behoudens in gevallen in het gedwongen kader) bij de inwoner blijft.
3. Dat we ons scharen achter de (door-)ontwikkeling van een stevig lokaal sociaal domein waarin lokale teams een herkenbare en betrouwbare centrale rol vervullen;
4. Dat we aanspreekbaar zijn op onze eigen bijdrage daarin en wat wij daarbij over en weer van elkaar verwachten, vanuit onze eigen rol en verantwoordelijkheid;
5. Dat we ernaar streven dat eind 2028 alle gemeenten stevige lokale teams hebben die voldoen aan het Richtinggevend Kader en de hierboven geschetste transformatie in het sociaal domein en dat wij samen willen werken aan het inrichten van adequate monitoring hiervan;
6. Dat we hulp en ondersteuning vanuit lokale teams niet vanuit producten of labels inzetten maar vanuit de hulpvraag en context van inwoners. Dat ervaringskennis en -deskundigheid en de sociale en pedagogische basisinfrastructuur daarbij van wezenlijke waarde is;
7. Dat we de gezamenlijke verantwoordelijkheid hebben om jongeren met een hulpvraag passende ondersteuning te bieden bij de overgang naar volwassenheid en tijdig de inzet van het jeugd- en volwassenenaanbod te coördineren;
8. Dat we hulpvragen beantwoorden vanuit het samenspel van formele en informele hulpbronnen in de wijk. Hierbij hebben lokale teams een centrale functie binnen de sociale en pedagogische basis, en schakelen zij daarbij waar nodig aanvullende specialistische expertise in;
9. Dat gemeenten vanuit een visie op de sociale (pedagogische) basis in nauwe aansluiting bij gemeenschappen en professionals en vanuit lokale maatschappelijke opgaven het minimumniveau aan basisvoorzieningen bepalen, binnen de daarvoor geldende wettelijke kaders;
10. Dat we in die visie op de sociaalpedagogische basis erkennen dat kinderen, ouders, jongeren, vrienden, familie, vrijwilligers in verenigingen enzovoort primair eigenaar zijn van deze basis. Professionals en instituties hebben met hun handelen wel invloed op die sociaalpedagogische basis. Ons vertrekpunt is dat wij (als vertegenwoordigers van instituties) de sociaalpedagogische basis respecteren, en, waar gewenst, willen helpen en versterken. Daarbij zien we gelijkwaardige samenwerking van professionals met ouders/verzorgers, kinderen en jongeren als een belangrijk basisprincipe hiervoor.
11. Dat we (in het verlengde hiervan) kinderopvang en onderwijs zien als vanzelfsprekende werk- en ontwikkelplaatsen van waaruit die gelijkwaardige samenwerking tussen ouders, onderwijs/ kinderopvang en lokale teams invulling kan worden gegeven en waar ondersteuning kan worden georganiseerd indien nodig. Daarbij hanteren we het uitgangspunt dat de omgeving zich dient aan te passen aan het kind/de jongere, niet andersom. Kinderen en jongeren worden nu, al dan niet tijdelijk, apart gezet omdat ze niet voldoen aan de hoge normen van de omgeving; we spreken de ambitie uit dat echt anders te doen.
12. Dat we samen de verantwoordelijkheid voelen voor het omgaan met financiële en personele schaarste, juist met oog op borging van specialistische expertise voor wie dat echt nodig heeft;
13. Dat het rijk en gemeenten vanuit de financiële kaders van de Hervormingsagenda Jeugd het gesprek voeren over hoe de geschetste beweging in het sociaal domein en van lokale teams te realiseren en welke randvoorwaarden daarvoor nodig zijn;
14. Dat we medewerkers van lokale teams ondersteunen bij het preventief, integraal en systemisch werken en dat dit vraagt om nauwe bestuurlijke samenwerking en afstemming;
15. Dat ruimte om gezamenlijk te leren op alle niveaus een essentiële randvoorwaarde is;
16. Dat we elkaar bij deze opgave de tijd willen geven om onderling vertrouwen op te bouwen en van daaruit meerjarige samenwerkingen en partnerschap aan te gaan.
17. Dat we allen, vanuit onze positie bijdragen aan het evalueren, leren en verbeteren van het convenant en de praktijk van lokale teams en de beoogde effecten zoals beschreven in de governanceparagraaf van dit convenant.

Module met aanvullende afspraken – JEUGD EN GEZINSGERICHT WERKEN

Gemeenten (en de VNG)

1. Verwerken de 13 kenmerken uit het Richtinggevend Kader in hun opdracht aan lokale teams en benutten daartoe waar nodig de [werkpakketten Stevige lokale teams](#).
2. Zorgen via hun opdracht aan de lokale teams dat een passende mix van (specialistische) expertise, welzijns- en jongerenwerk³ en ervaringskennis en -deskundigheid⁴ in of rondom de teams aanwezig is om hulpvragen te beantwoorden in lijn met de beoogde transformatiebeweging en conform de handreiking [De juiste professional op de juiste plek](#). Hierbij is de lokale maatschappelijke opgave en context leidend.
3. Zorgen daarmee dat professionals in de teams, indien nodig⁵, SKJ-geregistreerd zijn dan wel werken volgens de norm van verantwoorde werktoedeling, voldoen aan de eisen rondom werkervaring, reflectie en deskundigheidsbevordering en werken volgens een brede, contextanalyse van hulpvragen.
4. Zorgen dat hun opdracht aan lokale teams in lijn is met de leidraad [Werken aan veiligheid](#) en stimuleren daarbij het gebruik van het [werkpakket Werken aan veiligheid](#).
5. Spreken met partners als Veilig Thuis, zorg- en veiligheidshuizen en GI's af dat laatstgenoemden advies en (tijdelijke) hulp bieden bij situaties van onveiligheid (conform het Toekomstscenario Kind- en Gezinsbescherming).
6. Geven de door hen gesubsidieerde partijen die met volwassenen werken, de opdracht altijd oog te hebben voor de ontwikkeling en het belang van de betrokken kinderen.
7. Dragen bij aan periodieke evaluatie van het Richtinggevend Kader en betrekken daarbij (een vertegenwoordiging van) hulpvragers, professionals en ervaringsdeskundigen.
8. Spannen zich in om de inzet van ervaringskennis en -deskundigheid te positioneren, faciliteren en borgen, vanuit de ambitie en met als uiteindelijk doel om deze bron van kennis structureel te verankeren in het beleidsvormings-, uitvoerings- en evaluatieproces rondom lokale teams.
9. Geven de inkoop en organisatie van aanvullende hulp zo vorm dat deze flexibel en in nauwe samenwerking met het lokale team kan worden ingezet. Gemeenten werken daartoe met een zo beperkt mogelijk aantal partijen vanuit duurzame contractrelaties op basis van vertrouwen en strategisch partnerschap.
10. Zorgen dat lokale teams geldzorgen signaleren en bespreekbaar maken en vandaaruit de inzet coördineren en afstemmen met het informele steunsysteem en met professionals op het terrein van Participatiewet, armoede en schuldhulpverlening (volgens basisdienstverlening schuldhulp).
11. Zetten in op het realiseren van moderne schoolgebouwen waar kinderopvang en onderwijs onder één dak zijn gehuisvest (en intensief samenwerken), waar plek is voor ondersteuning en zorg, en die ruimte bieden voor activiteiten van de gemeenschap. Het betekent ook dat schoolgebouwen ook buiten schooltijden geopend kunnen zijn.
12. Zorgen dat lokale teams de ondersteuning van inwoners/gezinnen bij het voeren van regie en waakvlamcontact vormgeven en/of beleggen op een wijze die past bij hun wensen, normen, waarden en context en leefwereld.
13. Faciliteren zo optimaal mogelijk dat elke inwoner beroep kan doen op onafhankelijke cliëntondersteuning en een adequate klachtenregeling t.a.v. de lokale teams.
14. Zorgen vanuit een gezamenlijke visie dat voorzieningen in de sociale en pedagogische basis en de jeugdgezondheidszorg structureel en herkenbaar zijn gepositioneerd in of dichtbij lokale teams, dit in stevige verbinding met hun dagelijkse praktijk⁶. Gemeenten geven hieraan invulling

3 Al of niet te betrekken vanuit de welzijnsorganisaties waarin dit is ingebed.

4 Hierbij is te denken aan kennis van veiligheidsvraagstukken, bestaanszekerheid, ggz, echtscheidingsproblematiek en kennis en capaciteit die nodig is voor een goede samenwerking binnen de hechte wijkverbanden eerstelijnszorg.

5 Voor professionals die taken verrichten die volgens de norm van de verantwoorde werktoedeling (uitgewerkt in het kwaliteitskader jeugd) aan een geregistreerde professional moeten worden toebedeeld is de norm dat zij SKJ of BIG geregistreerd zijn. Wanneer de werkzaamheden niet om SKJ/BIG registratie vragen, geldt dat de kwaliteit kan worden aangetoond door opleiding of registraties bij beroepsregisters/ beroepsverenigingen.

6 Ten aanzien van de jeugdgezondheidszorg: zoals nader uitgewerkt in de handreiking [Aan de slag met kansrijk partnerschap](#).

via hun opdrachtgeverschap en met behoud van de wettelijke rol van de jeugdgezondheidszorg.

15. Zorgen dat, in verbinding met landelijke kennis- en expertisecentra, in lokale teams kennis aanwezig is over mensen met een levenslange en levensbrede beperking⁷ zodat met deze mensen een duurzaam, meerjarig toekomstplan wordt opgesteld en daaraan conforme beschikkingen worden afgegeven.
16. Zorgen, vanuit hun verantwoordelijkheid als opdrachtgever, dat in lokale teams de juiste kennis, expertise en informatie over de doelgroep 16-27 aanwezig is, waarbij aandacht is voor het tijdig opstellen van een toekomstplan rondom de 'Big 5' en de betrokkenheid van bijvoorbeeld een jongerenregisseur bij de uitvoering en coördinatie daarvan.
17. Brengen, via de VNG en samen met LHV, InEen en AJN middels de te actualiseren leidraad de afspraken⁸ over de samenwerking tussen lokale teams, huis- en jeugdartsen en medisch specialisten, continu onder de aandacht van hun achterban.
18. Werken vanuit hun opdrachtgeverschap aan lokale teams als betrouwbare samenwerkingspartner voor huis- en jeugdartsen en medisch specialisten en maken lokaal dan wel regionaal nadere afspraken met hen over die samenwerking. Hierbij wordt de koppeling gemaakt met afspraken in het Integraal Zorgakkoord en het Aanvullend Zorg- en Welzijnsakkoord over deelname aan hechte wijkverbanden.
19. Zorgen bij hun inkoop van aanvullende hulp voor financiële ruimte voor consultatiefunctie aan lokale teams.
20. Maken, ondersteund door VNG en het rijk, na inwerkingtreding van de WAMS mogelijk om gegevens uit te wisselen tussen lokale teams, de gemeentelijke organisatie en andere uitvoeringspartners.
21. Dragen als opdrachtgever bij aan de toepassing van de zienswijze *Breed kijken, breed handelen*⁹.
22. Nemen via de VNG als netwerkpartner deel aan de werkorganisatie KBL en committeren zich daarmee aan blijvend leren ten aanzien van kwaliteit en kosteneffectiviteit.
23. Zorgen voor passende samenwerkingsafspraken tussen het lokaal team en het regionaal expertteam (RET), zodat de taken en verantwoordelijkheden, zoals beschreven in het [Borgingsdocument expertteams](#), passend zijn belegd.
24. Kunnen bij de uitbouw van de teams rekenen op ondersteuning vanuit de VNG, die
 - het gebruik van het [Verkenninginstrument Toegang stimuleert](#)
 - de [werkpakketten Stevige lokale teams](#) onder de aandacht brengt
 - samen met het ministerie van VWS een passende monitor voor lokale teams vormgeeft;
 - verbinding legt met de initiatieven vanuit het Toekomstscenario Kind- en Gezinsbescherming
 - de inzet van jeugdconsulent bij huisartsen stimuleert op basis van de geactualiseerde leidraad;
 - de ondersteuningslijn 'stevige lokale teams' aanstuurt;
 - op al haar ondersteuning de 'leefwereldtoets lokale teams' toepast
 - (bestuurlijke) afspraken heeft gemaakt met huisartsen, jeugdartsen en medisch specialisten over hun samenwerking met lokale teams, deze vastlegt in een leidraad en deze verspreidt onder haar leden
 - gezinsgericht en domeinoverstijgend samenwerken stimuleert via bijvoorbeeld het gelijknamige Kompas vanuit het Toekomstscenario en via de Doorbraakmethode
 - handvatten voor het werken met de groep jeugdigen met een levenslange, levensbrede beperking verspreidt.
 - zich committeert aan het opzetten van onderzoek, in afstemming met de VNG, naar de kosten en baten van stevige lokale teams, met oog voor de taken en verantwoordelijkheden van stevige lokale teams, de benodigde personele capaciteit, de (gemiddelde) kosten en de effectieve inzet van deze teams. De uitwerking moet passen binnen het kader van de Hervormingsagenda en de bestuurlijke afspraken die in het voorjaar/zomer 2025 zijn gemaakt.

7 Waaronder ernstige psychiatrische aandoeningen en trauma.

8 Zie hiervoor de notitie '[Samenwerking lokale teams, huisartsen en jeugdartsen](#)'.

9 Zie bijlage 1.

Ministeries van VWS, OCW

1. Spant zich in, via de betrokken departementen en in kader van zijn stelselverantwoordelijkheid, om de nodige wettelijke en financiële randvoorwaarden voor het realiseren van stevige lokale teams en hun domeinoverstijgende werkwijze te bieden.
2. Zet zich uit dien hoofde in voor een goede aansluiting van (alle) relevante wet- en regelgeving, beleidsvoorstellen en akkoorden¹⁰ (zowel in inhoud als in communicatie), zodat voor gemeenten, lokale teams en partijen uit de pedagogische en sociale basis helder is welk onderwerp of doelgroep onder welke wet valt. En zet zich daarbij in om schotten die gezins- en contextgericht werken belemmeren, weg te nemen.
3. Committeert zich aan het opzetten van onderzoek, in afstemming met de VNG, naar de kosten en baten van stevige lokale teams, met oog voor de taken en verantwoordelijkheden van stevige lokale teams, de benodigde personele capaciteit, de (gemiddelde) kosten en de effectieve inzet van deze teams. De uitwerking moet passen binnen het kader van de Hervormingsagenda en de bestuurlijke afspraken die in het voorjaar/zomer 2025 zijn gemaakt.
4. Maakt zich sterk voor een interdepartementale aanpak¹¹ ten aanzien van multiproblematiek binnen het gezin, onder meer over congruente wettelijke kaders.
5. Stimuleert en faciliteert de ontwikkeling van bij lokale teams passende instrumenten, zoals de zienswijze *Breed kijken, breed handelen*¹², de doorbraakmethode en het Kompas 'Gezinsgericht en domein overstijgend werken' alsmede het [Handelingskader](#).
6. Brengt actief de mogelijkheden van gegevensuitwisseling onder de aandacht, conform het in voorbereiding zijnde Wet Aanpak Meervoudige Problematiek Sociaal Domein (Wams).
7. Schept via het Ministerie van VWS helderheid over de reikwijdte van de jeugdhulpplicht en het minimumniveau aan basisvoorzieningen en lokale teams, zodat gemeenten en lokale teams de juiste mate van beleidsvrijheid en wettelijke grondslag hebben om hulpvragen effectief te beantwoorden. Daaronder valt onder meer:
 - nadere definiëring van het begrip eigen kracht en explicitering van het primaat van vrij toegankelijke voorzieningen
 - nadere criteria en een helder afwegingsproces m.b.t. de inzet van (niet-vrij toegankelijke) aanvullende specialistische jeugdhulp
 - gemeentelijke opdracht in de jeugdwet met oog op een minimumniveau aan sociaal (pedagogische) basisvoorzieningen en het inrichten van lokale teams en hun basistaken
 - Het opnemen van de wederkerigheid van de verplichting tot het maken van samenwerkingsafspraken tussen gemeenten en huis- en jeugdartsen, medisch specialisten en de bepaling dat deze in beginsel naar door de gemeente gecontracteerd aanbod verwijzen;
8. Subsidieert via het Ministerie van VWS de ondersteuningslijn stevige lokale teams en het ondersteuningsaanbod rondom het VIT.
9. Organiseert via VWS kennisdeling en verspreiding van goede lokale-teams-voorbeelden, o.a. via landelijke kennisinstituten als NJI, Movisie, NCJ, Integraal Werken in de Wijk (IWW), de leernetwerken van de Associatie Wijkteams, het netwerk Met Andere Ogen en de lectoraten/ werkplaatsen Sociaal Domein.
10. Organiseert via het ministerie van VWS een brede en maatschappelijke dialoog over het accepteren van verschillen, de positionering van jeugdhulp en de transformatiebeweging waar lokale teams deel van uitmaken.
11. Het ministerie van OCW committeert zich aan het faciliteren van de samenwerking en de aanwezigheid op scholen van medewerkers van het lokale team in aanvulling op het multidisciplinaire schoolteam. Daarnaast worden de structurele financiële middelen na afloop van de subsidieregelingen voor School & Omgeving, Brugfunctionaris en Schoolmaaltijden samengevoegd en onderdeel van de aanvullende bekostiging aan scholen.

¹⁰ Waaronder, maar niet beperkt tot: de Hervormingsagenda Jeugd, IZA, GALA Aanvullend Zorg en Welzijnsakkoord), het Toekomstscenario kind – en gezinsbescherming en Passend en inclusief onderwijs, Participatiewet in balans, Betaalbaar wonen, Een thuis voor iedereen, Leefbaarheid en veiligheid/preventie met gezag, Nationaal programma armoede en schulden, basisdienstverlening schuldhelp en optimalisatie arbeidsmarkt.

¹¹ De interdepartementale aanpak 'Gezinnen in een kwetsbare positie' is hier een voorbeeld van.

¹² Zie bijlage 1.

12. Ondersteunt via het ministerie van OCW de beweging naar inclusief onderwijs 2035 en de transformatie op scholen naar een sterk pedagogisch klimaat, waarbij de stevige lokale teams op school nauw samenwerken met multidisciplinaire schoolteams en zet er daarbij op in dat schoolbesturen en gemeenten afspraken maken over de inzet en de aanwezigheid van het lokale team op school (bijvoorbeeld via de Lokale Educatieve Agenda).
13. Geeft opvolging aan de uitkomsten van lopende onderzoeken naar passende toegang, omgang, zorg en ondersteuning voor mensen met een levenslange en levensbrede beperking.
14. Nemen via het ministerie van VWS als netwerkpartner deel aan de werkorganisatie KBL en committeren zich daarmee aan blijvend leren ten aanzien van kwaliteit en kosteneffectiviteit.

Aanbieders (en hun brancheorganisaties)

1. Borgen de dertien kenmerken van het Richtinggevend Kader en de beoogde transformatie over de gehele linie in hun organisatie en werkwijze.
2. Zorgen ervoor dat professionals in (samenwerking met) lokale teams beschikken over de juiste (multidisciplinaire) kennis en deskundigheid om hulpvragen te beantwoorden in lijn met de in de inleiding van dit document geschetste transformatiebeweging; dat zij, indien nodig en conform de handreiking [De juiste professional op de juiste plek](#), SKJ-geregistreerd zijn (dan wel werken volgens de norm van verantwoorde werktoedeling) en dat integraal met deze kennis wordt samengewerkt. De lokale maatschappelijke opgave is hierbij leidend.
3. Dragen via BGZJ, SWN en JGZ en hun deelname aan de werkorganisatie Kwaliteit en Blijvend Leren (KBL) bij aan de totstandkoming en toepassing van de zienswijze *Breed kijken, breed handelen*¹³, die van toepassing is op alle relevante beroepsgroepen¹⁴.
4. Zorgen via de BGZJ dat aanbieders van aanvullende jeugdhulp dat de professionals binnen hun organisaties hun ondersteuning zo flexibel mogelijk in nauwe samenwerking met het lokale team inzetten (consultatie, netwerkworg, *wrap around care* en waakvlamfunctie), waarbij het gezamenlijke plan van gezin en professional leidend is. Door vroegtijdig de juiste expertise te betrekken, voorkomen we dat gezinnen worden doorverwezen en kunnen we snel passende hulp inzetten.
5. Bevorderen via de BGZJ de naleving van de door hen opgestelde *Norm voor Opdrachtnemerschap*, met specifieke aandacht voor het aansluiten op de mogelijkheden en context van de jongere en diens gezin, school en wijk, de beoogde samenwerking met lokale teams en de inzet van informele steunfiguren.
6. Maken als opdrachtnemer in hun organisatie mogelijk dat hun professionals voldoende tijd hebben voor consultatie aan lokale teams.
7. Investeren via hun branche- en belangenorganisaties in voldoende kennis omtrent mensen met levenslange/levensbrede beperking zodat die samen met lokale teams voor deze groep passende zorg en ondersteuning kunnen bieden.
8. Bevorderen via hun branche- en belangenorganisaties het gezinsgericht werken, de toepassing van de zienswijze *Breed kijken, breed handelen*, de mogelijkheid van inzet van volwassenen-ggz bij problemen van ouders van jongeren met een hulpvraag en de toepassing van de mogelijkheid tot consultatie.
9. Passen als aanbieders van volwassenen-GGZ deze consultatiemogelijkheid toe conform de daartoe gepubliceerde [leidraad](#)¹⁵.
10. Zorgen dat hun professionals tijdig voor het 16e levensjaar het gesprek aangaan met de jeugdige over diens toekomstplan, met daarbij aandacht voor de 'Big 5' en met het streven naar zoveel mogelijk zelfregie van de jeugdige (in zijn/haar netwerk). Zij stemmen de professionele ondersteuning hierop af en coördineren hierbij verschillende soorten aanbod indien nodig.

¹³ Zie bijlage 1.

¹⁴ In ieder geval (maar niet beperkt tot) lokale teams aanbieders van aanvullende (specialistische) hulp, huisartsen, jeugdartsen, Gecertificeerde Instellingen en professionals binnen het welzijns- en jongerenwerk.

¹⁵ Voor de consultatie van volwassenen-ggz wordt hiervoor de [Leidraad consultatiefunctie ggz voor het sociaal domein](#) toegepast. Deze leidraad wordt op korte termijn aangepast zodat ook voor jeugdprofessionals die vragen hebben over mentale problemen bij volwassenen (zoals ouders), de consultatiefunctie goed kan worden ingekocht door gemeenten (conform de bedoeling van de consultatiefunctie).

Hierbij wordt de gemeente (via het lokale team) tijdig betrokken en worden afspraken gemaakt over coördinatie van de ondersteuning en uitvoering van het toekomstplan.

11. Zorgen met de lokale teams voor zo goed mogelijke afstemming met het gezin en de diverse betrokken hulp- en zorgverleners in een gezin binnen de ruimte die privacywetgeving daarvoor biedt en informeren hen proactief over de voortgang van hun werkzaamheden.
12. Stimuleren en faciliteren dat de bij hen werkzame professionals van elkaar (over verschillende disciplines heen) leren over succesvolle samenwerking met lokale teams.
13. Dragen via Sociaal Werk Nederland (SWN) eraan bij dat het sociaal werk als ingebed in welzijnsorganisaties deel uitmaakt van lokale teams dan wel structureel daarmee verbonden is om zo bij te dragen aan collectieve plekken in de wijk waar jongeren, vanuit verbondenheid en eigen regie, persoonlijke aandacht vinden en kunnen werken aan veerkracht en herstel.
14. Uitvoeringsorganisaties van jeugdgezondheidszorg faciliteren dat hun professionals structureel en herkenbaar in of dichtbij lokale teams zijn gepositioneerd in stevige verbinding met hun dagelijkse praktijk, zoals nader uitgewerkt in de handreiking [Aan de slag met kansrijk partnerschap](#). Zij werken, als onderdeel van de publieke gezondheidszorg, vanuit een brede, contextgerichte, benadering van jeugdigen, met een focus op preventie, vroegsignalering, datagedreven en populatiegerichte zorg en monitoring. Zij bevorderen en monitoren dit via het Kansrijk Partnerschap Jeugd en Gezin.
15. Werken conform de eerdergenoemde [leidraad Werken aan veiligheid](#), met gebruikmaking van het [werkpakket](#) dat daartoe ontwikkeld is vanuit het Toekomstscenario Kind- en Gezinsbescherming.

Professionals (en hun belangenorganisaties)

1. Gaan te werk volgens de dertien kenmerken van het Richtinggevend Kader.
2. Zorgen dat ze in en om de lokale teams beschikken over de juiste (multidisciplinaire) kennis en deskundigheid om hulpvragen te beantwoorden in lijn met de in de inleiding van dit document geschetste transformatiebeweging; dat zij, conform de handreiking [De juiste professional op de juiste plek](#) en indien nodig, SKJ-geregistreerd¹⁶ zijn (dan wel werken volgens de norm van verantwoorde werktoedeling) en dat integraal met deze kennis wordt samengewerkt. De lokale maatschappelijke opgave is hierbij leidend.
3. Dragen als jeugdhulpprofessionals via deelname KBL bij aan de totstandkoming en toepassing van de zienswijze *Breed kijken, breed handelen*¹⁷ en committeren zich daarmee aan blijvend leren ten aanzien van kwaliteit en kosteneffectiviteit.
4. Betrekken, als professionals binnen en buiten het team, de zienswijze *Breed kijken, breed handelen* bij het in goed overleg bepalen of en zo ja, welk type analyse er op welk moment nodig is (brede analyse/verklarende analyse/handelingskader [Toekomstscenario Kind- en Gezinsbescherming](#)).
5. Huis- en jeugdartsen komen (via LHV, AJN en VNG) met gemeenten overeen dat de verantwoordelijkheid voor het maken van samenwerkingsafspraken bij beide partijen ligt. Huis- en jeugdartsen streven naar passende verwijzingen, dus alleen naar gespecialiseerde jeugdhulp indien noodzakelijk volgens de richtlijnen van de betrokken beroepsgroepen en in beginsel naar door gemeenten gecontracteerd aanbod. Als blijkt dat ander aanbod nodig is om aan de hulpvraag en de professionele standaard te voldoen, dan overleggen gemeenten en (huis-) artsen over een oplossing. Vertegenwoordigers van huis- en jeugdartsen maken lokaal dan wel regionaal nadere afspraken met gemeenten over de invulling van de samenwerking.
6. Spannen zich in om de geboden hulp en ondersteuning altijd te richten op versterking van de eigen regie en het probleemoplossend vermogen van het gezin, waarbij men aansluit bij de normen en waarden van het gezin en samenwerking met informele steunfiguren uit het eigen netwerk uitgangspunt is.

¹⁶ Voor professionals die taken verrichten die volgens de norm van de verantwoorde werktoedeling (uitgewerkt in het kwaliteitskader jeugd) aan een geregistreerde professional moeten worden toebedeeld is de norm dat zij SKJ of BIG geregistreerd zijn. Wanneer de werkzaamheden niet om SKJ/BIG registratie vragen, geldt dat de kwaliteit kan worden aangetoond door opleiding of registraties bij beroepsregisters/ beroepsverenigingen.

¹⁷ Zie bijlage 1.

7. Gaan uit van aanvullende jeugdhulp als (tijdelijke) aanvulling op de basisjeugdhulp, hulp vanuit de huisarts en/of jeugdgezondheidszorg.
8. Starten conform de [Richtlijn toekomstgericht werken](#) tijdig voor het 16e levensjaar het gesprek over iemands toekomstplan, met aandacht voor de 'Big 5', vanuit zoveel mogelijk zelfregie van de jeugdige en met betrokkenheid van informele het netwerk. Hierbij wordt de gemeente (via het lokale team) tijdig betrokken en worden afspraken gemaakt over coördinatie van de ondersteuning en uitvoering van het toekomstplan.
9. Beschikken over voldoende kennis omtrent mensen met levenslange/levensbrede beperking zodat ze deze groep passende zorg en ondersteuning kunnen bieden.
10. Werken conform de eerdergenoemde leidraad [Werken aan veiligheid](#), met gebruikmaking van het [werkpakket](#) dat daartoe ontwikkeld is vanuit het Toekomstscenario Kind- en Gezinsbescherming.

Clïëntorganisaties (MIND/IederIn)

1. Draagt vanuit haar positie binnen de Hervormingsagenda Jeugd bij aan het evalueren, leren en verbeteren van dit convenant en de praktijk van lokale teams en nemen als netwerkpartner deel aan de werkorganisatie KBL en committeren zich daarmee aan blijvend leren ten aanzien van kwaliteit en kosteneffectiviteit.
2. Stimuleert en betreft daartoe haar netwerk en achterban en zet hen in om op lokaal en regionaal niveau de beschikbaarheid en betrokkenheid van ervaringsdeskundigen en belangenbehartigers te versterken.
3. Is en blijft bereid om mee te werken aan het ontwikkelen van kennis en expertise om de zorg en ondersteuning van jeugdigen met een beperking, chronische ziekte of langdurige psychische problematiek (ook door lokale teams) en de organisatie daarvan blijvend te verbeteren.
4. Hebben daarbij enerzijds oog hebben voor de financiële- en arbeidsmarktproblematiek waar Rijk, Nederlandse Gemeenten en aanbieders van zorg te maken hebben, en blijven anderzijds vanuit het perspectief van het VN verdrag Handicap, VN kinderrechtenverdrag en het VN Vrouwenverdrag opkomen voor kinderen, jeugdigen, jongvolwassenen en hun ouders.
5. Zoeken daarbij de openheid van de dialoog en informeren partijen van dit convenant actief bij verschillen van mening en standpunt.

Leden van de Associatie wijkteams

Onderschrijven de ambitie van het convenant: samen werken aan transformatie in het sociaal domein. Zij doen dat in vier punten, hieronder kort samengevat¹⁸:

1. We zeggen ja tegen de ambitie, zoals verwoord in dit convenant en die terugkomt in de 13 kenmerken van het richtinggevend kader. De missie is dat inwoners ervaren dat zij worden gesteund in hun bestaanszekerheid, participatie, sociale netwerken en het kunnen zijn wie ze zijn. Ondersteuning moet contextgericht zijn, laagdrempelig beschikbaar, afgestemd op individuele behoeften en altijd samen met de inwoner worden vormgegeven.
2. We blijven realistisch en bescheiden. Transformeren is een langdurig proces van vallen en opstaan. We erkennen dat niet alles mogelijk is, en zoeken samen naar wat wél kan. Met het ondertekenen van dit convenant kunnen we geen resultaatgaranties geven. We zullen betrokken blijven bij de beweging, ook als het moeilijk wordt. Er bestaat geen 'one size fits all'. Elke lokale situatie vraagt om een eigen aanpak, afgestemd op de specifieke context en ontwikkelingsfase van het team of de gemeente.
3. We blijven in beweging en doen dat samen. De lessen uit de afgelopen tien jaar tonen het belang van ontwikkelruimte. We streven naar het openhouden van die ruimte. En we ontwikkelen door, samen met inwoners, partners, gemeenten en het Rijk. Samen leren, openstaan voor elkaars perspectief en bereid zijn de eigen werkwijze aan te passen, zijn noodzakelijk. Werken in onzekerheid en het kunnen omgaan met fouten ook.
4. We nemen onze verantwoordelijkheid voor het versterken van vakmanschap in lokale teams. Dit gebeurt door het faciliteren van leergroepen, het organiseren van een landelijk Vertelpunt voor het delen van verhalen en data, het bevorderen van onderling leren via visites, en het actief bijdragen aan de Hervormingsagenda Jeugd via de ondersteuningslijn 'Stevige Lokale Teams' van de VNG.

¹⁸ De volledige tekst plus de namen van die leden, is [hier](#) te vinden

Governance

Overwegingen

De bij dit convenant betrokken andere partijen committeren zich aan de uitvoering van de afspraken die hen betreffen en spannen zich hiervoor in. Daartoe organiseren zij een proces binnen hun eigen organisatie en achterban om de opvolging en voortgang van de gemaakte afspraken te stimuleren, te volgen en te evalueren. Elke partij deelt deze informatie en inzichten met de rest ten behoeve van de voortvarende opvolging van de afspraken en de hieronder beschreven evaluatie van het convenant. Voor deze versie van het convenant is de governance gekoppeld aan de structuur van de Hervormingsagenda Jeugd. Wanneer verbreding met andere modules plaatsvindt, zal ook de governance worden herzien/verbreed.

Bepalingen

Beheer en vindplaats

VNG is eigenaar van het convenant, heeft het document in beheer en faciliteert vanuit zijn communicatiekanalen een centrale online vindplaats voor het document.

Samenwerking en uitvoering

De VNG richt een proces in waarmee de betrokken partijen regelmatig met elkaar in gesprek kunnen zijn over de uitvoering van de afspraken uit het convenant, al of niet rondom specifieke thema's zoals het gezamenlijk sturen op de afspraken op regionaal en lokaal niveau. De VNG neemt hierbij de wensen en behoeften van de betrokken partijen als uitgangspunt.

Monitoring

Monitoring van de uitvoering van de afspraken uit dit convenant gebeurt door de betrokken partijen zelf. Zij richten een passend proces in om benodigde informatie ten behoeve van de periodieke evaluatie door de VNG beschikbaar te hebben en te verstrekken.

Evaluatie

- Het convenant wordt jaarlijks geëvalueerd. VNG initieert en coördineert het evaluatieproces en stelt de resultaten van de evaluatie op schrift.
- De bij het convenant betrokken partijen verstrekken de resultaten van hun monitoring aan de VNG. Hierbij is tenminste aandacht voor de geleverde inspanningen, ervaren knelpunten, kansen en benodigde randvoorwaarden voor succesvolle uitvoering van de afspraken.
- VNG tekent de resultaten van deze inventarisaties op en benoemt hieruit de rode draden, conclusies en aanbevelingen.
- Resultaten van de evaluatie worden daarna besproken in de stuurgroep van de Hervormingsagenda Jeugd en in een 'stuurgroep-plus' met aanvullend de partijen die geen onderdeel uitmaken van de stuurgroep.
- VNG kan haar taken en of onderdelen daarvan binnen het evaluatieproces uitbesteden aan derden.

Aanpassing n.a.v. evaluatie en tussentijdse wijziging

- De bij het convenant betrokken partijen kunnen (al of niet naar aanleiding van bespreking van de resultaten van de evaluatie) voorstellen doen voor wijzigingen in het convenant en deze indienen bij de VNG.
- Besluitvorming over eventuele aanpassingen van de afspraken tussen de bij de Hervormingsagenda Jeugd betrokken vijfhoek-partijen vindt plaats in de stuurgroep. Hiervoor wordt een nader kader uitgewerkt dat als addendum bij dit convenant zal worden gevoegd.
- Besluitvorming over aanpassing van afspraken met andere partijen vindt gezamenlijk plaats door de 'stuurgroep-plus'.
- Indien zich onvoorziene omstandigheden voordoen die gevolgen hebben voor de uitvoering van dit convenant, zullen partijen over (de noodzaak van) wijziging van dit convenant in overleg treden, met toepassing van de bovenvermelde besluitvormingsprocedure.
- Partijen treden in overleg binnen 6 weken nadat een partij de wens daartoe aan de andere partij(en) schriftelijk heeft meegedeeld.

Toetreding en opzegging

- De bij dit convenant betrokken andere partijen zijn met elkaar verantwoordelijk voor betrekken van overige partijen die naar hun gezamenlijk oordeel onmisbaar zijn om de beweging naar stevige lokale teams mogelijk te maken.
- Voor partijen bestaat de mogelijkheid om gedurende de looptijd van het convenant toe te treden. Een toetredende partij dient de verplichtingen die voor haar uit het convenant voortvloeien, te aanvaarden.
- Zij maakt haar verzoek tot toetreding schriftelijk bekend aan de VNG. De VNG kent hierin de overige betrokken partijen bij het convenant. Zodra de betrokken partijen daarvan schriftelijk heeft ingestemd met het verzoek tot toetreding en de nieuwe partij zich committeert aan de voor haar geldende afspraken, ontvangt de toetredende partij de status van partij bij het convenant en gelden de voor haar uit het convenant voortvloeiende rechten en verplichtingen.
- Het verzoek tot toetreding en de verklaring tot instemming worden in afschrift als bijlage aan het convenant gehecht.
- Over de toetreding wordt door de VNG gecommuniceerd via zijn daartoe door hem passend geachte communicatiekanalen.
- Elke partij kan het convenant met inachtneming van een opzegtermijn van tenminste drie maanden schriftelijk opzeggen, indien een zodanige verandering van omstandigheden is opgetreden dat dit convenant billijkheidshalve op korte termijn behoort te eindigen. De opzegging moet de verandering in omstandigheden vermelden.
- Wanneer een partij het convenant opzegt, blijft het convenant voor de overige partijen in stand voor zover de inhoud en de strekking ervan zich daartegen niet verzetten.

Looptijd

- Dit convenant treedt in werking op 1 maart 2026 en wordt aangegaan voor onbepaalde tijd.

Naleving en geschillen

- Partijen spannen zich maximaal in om de afspraken in dit convenant uit te voeren en na te leven. Zij informeren de VNG zo snel als redelijkerwijs mogelijk wanneer hen duidelijk wordt dat de naleving om welke reden dan ook belemmerd wordt.
- Alle geschillen in verband met dit convenant of afspraken die daarmee samenhangen, trachten partijen onderling in goed overleg op te lossen. Indien nodig kan hier mediation bij worden ingezet overeenkomstig het reglement van de Stichting Nederlands Mediation Instituut te Rotterdam.

Ondertekening

Utrecht, 23 maart 2026

Nathalie Kramers, voorzitter
commissie Zorg, Jeugd en
Onderwijs

Ministerie van Onderwijs, Cultuur en
Wetenschap

Inge Vossenaar, directeur-generaal
Funderend Onderwijs

Ton Coenen, algemeen directeur

Ministerie van Volksgezondheid,
Welzijn en Sport

Mirjam Sterk, minister van
Langdurige Zorg, Jeugd en Sport

Samenwerkende
Beroepsverenigingen
Jeugd

Pim Hoek, stuurgroeplid

Ron Boumans, voorzitter ActiZ
Jeugd

ASSOCIATIE
WJKTEAMS

An Theunissen	Jeannette Vader
Cecile Ter Beek	Lex van Eijndhoven
Edith van den Berg	Pieter Houwers
Ellen van der Vlist	Willem Loupatty
Erwin Lots	

Hannah Hollestelle, bestuurslid

Cevdet Örnek, bestuurslid

namens deze:

ieder(IN)

Erwin Lots, voorzitter Associatie
Wijkteams

Deborah Lauria, directeur

*De leden van de BGZJ spannen
zich in voor de beweging naar de
voorkant, onder andere door betere
samenwerking met, en aansluiting
op, de lokale teams. De BGZJ ziet
geen meerwaarde in het apart
ondertekenen van dit convenant,
mede omdat dit onderdeel is van
de Hervormingsagenda.*

Bijlage 1: Zienswijze

Breed kijken, breed handelen

Versie 1, november 2025

Opgesteld door:

Mathilda Molenaar (Werkorganisatie Kwaliteit en Blijven Leren),
Lucienne de Kok (Werkorganisatie Kwaliteit en Blijven Leren),
Karlijn Stals (Werkorganisatie Kwaliteit en Blijven Leren),
Anne-Wil Oppelaar (Werkorganisatie Kwaliteit en Blijven Leren),
Maarten van den Hoonaard (VNG),
Sophie Hospers (Associatie Wijkteams) en
Cecile ter Beek (Associatie Wijkteams)

1. Aanleiding

In het kader van de Hervormingsagenda Jeugd (Hva) en het convenant 'stevige lokale teams' is de ontwikkeling van een kwaliteitskader Brede Analyse daarin opgenomen als afspraak. Hiervoor zijn eerst verkennende gesprekken gevoerd tussen de Associatie Wijkteams (AW), VNG, OZJ–ondersteuningslijn stevige lokale teams en KBL. Daarbij is in ogenschouw genomen wat beschreven is over de Brede Analyse in de Hervormingsagenda, het convenant en de werkpakketten stevige lokale teams. Tijdens deze gesprekken bleek dat over een Kwaliteitskader Brede Analyse, zoals omschreven in de Hervormingsagenda, verschillende beelden bestaan. De gezamenlijke conclusie van de Associatie Wijkteams, VNG, OZJ en de Werkorganisatie Kwaliteit en Blijvend Leren is dat het niet enkel gaat om een analyse (breed kijken), maar juist ook om het breed (kunnen) handelen. En dat het niet gaat om een (afgebakende) processtap in een ondersteuningstraject, maar om een manier van kijken en handelen gedurende het hele proces. Daarom is besloten de vraag te verbreden van 'Brede analyse' naar 'breed kijken en breed handelen'. In tweede instantie is gesproken met de vijfhoekpartners¹⁹ en de AW, om te inventariseren hoe zij de opdracht uit de Hervormingsagenda en breed kijken en handelen interpreteren.

Deze zienswijze is geschreven als eerste stap in de nadere uitwerking van de genoemde afspraak uit de Hva om een Kwaliteitskader Brede Analyse op te stellen, waarbij dus wordt voorgesteld om de scope te verbreden. Het gaat in op wat we verstaan onder breed kijken, breed handelen. Het omvat een advies ten aanzien van een kwaliteitskader en suggesties voor vervolg.

2. Breed kijken, breed handelen

2.1 Wat verstaan we onder breed kijken en handelen?

Uit de inventarisatie met de partners blijkt dat breed kijken wordt gezien als meer dan het in kaart brengen van alle levensgebieden van een gezin. Het is een grondhouding vanuit een oprechte nieuwsgierigheid en betrokkenheid bij het gezin ('wat speelt er – allemaal – bij jullie?'), die uitgaat van alle relevante leefgebieden (gezin, school en opvang, financiën, sociale relaties, wonen, werk etc.) in de vraagverkenning en oplossing, waarbij wordt samengewerkt met alle relevante partners. Hierbij wordt in ogenschouw genomen dat gedrag van een jeugdige een normale reactie kan zijn op een abnormale situatie, dat het altijd om het hele gezin gaat, en dat de oplossingen misschien

¹⁹ Er is gesproken met vertegenwoordigers van MIND, Ieder(in), NJR, SBJ, BGZJ, VGN, JGZ, Ned. GGZ, gemeenten o.m. in West Brabant en VWS.

eerder in de omstandigheden dan in (het gedrag van) de jeugdige en diens gezin liggen. Het gaat om de dingen in hun context begrijpen, in plaats van als geïsoleerd vraagstuk.

Breed handelen betekent dat een professional over de grenzen van het jeugdhulpdomein heen en/of in samenspraak met samenwerkingspartners, ook uit andere domeinen, een jeugdige en diens gezin ondersteunt. Niet om alles zelf te doen, maar om de passende ondersteuning in een goede samenhang vorm te geven, moet je samenwerken over de grenzen van het eigen domein heen. Op deze manier kan worden gedaan wat het juiste is. Dat kun je niet bij één partij beleggen, maar is een verantwoordelijkheid van iedereen.

Uit de gesprekken is naar voren gekomen dat de urgentie die in de Hva t.a.v. dit onderwerp is beschreven, ook in de praktijk wordt gevoeld.

2.2 Gedeelde uitgangspunten van breed kijken, breed handelen

Tijdens de gesprekken met de vijfhoekpartners en AW kwam een aantal gedeelde uitgangspunten naar voren over breed kijken en handelen.

- Breed kijken en handelen vraagt volgens de partners om oprechte nieuwsgierigheid en nabijheid door de professional.
- Daarnaast vraagt het tijd, omdat er eerst een relatie moet worden opgebouwd en omdat het een cyclisch proces is waarbij samen met het gezin telkens nieuwe informatie en ervaringen opgenomen worden.
- Breed kijken en handelen gebeurt dus gedurende het hele ondersteuningsproces. De relatie met het gezin wordt opgebouwd, uitgebouwd en verdiept. Het kan best spannend zijn voor gezinnen als een professional door breed kijken en handelen dichtbij komt. Bovendien kan het in sommige gevallen al voldoende zijn als een situatie wordt gehoord en begrepen en is een 'vervolgtraject' niet nodig.
- Breed kijken is een verantwoordelijkheid van alle betrokken professionals: van huisarts tot sociaal werker en van jeugdhulpverlener tot aan school. Lokale teams worden in vrijwel alle gesprekken gezien als een logische partner in het breed kijken en handelen (spilfunctie).
- Bij breed kijken en breed handelen gaat het niet om één visie of overeenstemming, want juist als er breed gekeken wordt, worden verschillende perspectieven, belangen en kwetsbaarheden gezien (zowel persoonlijk en binnen het gezin als in relatie tot de maatschappelijke context). Daarbij komen dus ook spanningen en strijdigheden naar voren. Het gaat dan om stap voor stap werken aan wat er wél mogelijk is, gegeven de strijdigheden en onzekerheden.
- Breed kijken en handelen gaat om verder kijken en handelen dan de 'oplossingen' die de jeugdhulp kan bieden

2.3 Organisatorische randvoorwaarden

Om breed te kunnen kijken en breed te kunnen handelen hebben professionals ook organisatorische steun nodig, zoals het OZJ heeft toegelicht²⁰. Denk hierbij aan professionele autonomie, continuïteit van bemensing, de opdracht (en dus tijd en duur) om samen te werken en intervisie/supervisie. Dit vraagt faciliterend beleid van overheden.

2.4 Samenhang met de Verklarende Analyse

Er bestaan verschillende methodieken en werkwijzen, die een concrete vorm geven aan (onderdelen van)²¹ breed kijken en handelen. Denk aan, Gezamenlijke Inschatting Zorgbehoefte (GIZ), één gezin één plan (1G1P), de zelfredzaamheidsmatrix (ZRM), de sociale netwerkstrategie (SNS), het web van positieve gezondheid, en de Verklarende Analyse, waar de laatste tijd veel aandacht voor is. Daarin worden nog andere elementen benoemd, bijvoorbeeld: naast de klachten ook de krachten en wensen expliciteren, naast persoonskenmerken ook de context in kaart brengen en het samen met gezin/ jeugdige/betrokkene doen om zo samen te komen tot een voor de hulpvrager herkenbaar beeld. In de kwaliteitscriteria voor de Verklarende Analyse wordt onderscheid gemaakt tussen de vraagverheldering (de eerste stap in het proces), een probleemanalyse en een Verklarende Analyse.

20 [*OZJ \(2025\). De menselijke maat – Hoe breng je meer menselijkheid in de jeugdhulp, in een tijd waarin tijd ontbreekt*](#)

21 Luteijn en collega's, "Kwaliteitscriteria voor de Verklarende Analyse in de Jeugdzorg" (2025)

Breed kijken en handelen wordt gezien als de eerste stap van Verklarend Analyseren. Een belangrijk verschil tussen breed kijken en handelen én Verklarend Analyseren, is dat de eerste wordt gezien als een visie op houding en gedrag die altijd van belang is en de tweede als een methode die als processtap ingezet kan worden indien de problematiek daarom vraagt.

2.5 Onderbouwing in documenten en kaders

De uitgangspunten voor breed kijken en breed handelen staan reeds beschreven in diverse documenten en kwaliteitsstandaarden. Onder andere:

- [Kwaliteit in wijkteams](#)
- [Beroepscode sociaal werk](#)
- [Richtlijn 'Samen beslissen over passende hulp' van NVO/NIP/BPSW](#)
- Kennisdossiers NJi
- Instrumenten zoals [Gezamenlijk Inschatten van Zorgbehoeften \(GIZ-methodiek\)](#) | [Nederlands Jeugdinstituut](#), [Keuzehulp jeugd en gezin](#) | [Nederlands Jeugdinstituut](#) (en tientallen anderen!)
- [Werkpakketten Stevige Lokale teams](#)
- [Kwaliteitscriteria Verklarend Analyseren](#)
- [Richtinggevend Kader Toegang, Lokale Teams en Integrale Dienstverlener](#)
- Convenant Stevige lokale teams (in ontwikkeling)

2.6 In beweging

Er zijn diverse leer- en kwaliteitstrajecten gaande, waar het breed kijken en handelen onderdeel van uitmaakt. Onder andere:

- Ondersteuningsteam Zorg voor Jeugd (OZJ) Ondersteuningsaanbod stevige lokale teams [Stevige lokale teams](#) | [Thema's](#) | [voor Jeugd & Gezin](#)
- Actualisatie competentieprofiel Jeugd- en Gezinswerker (i.s.m. BPSW)
- Traject 'Naar een gedragen fundament voor kwaliteit in de jeugdhulp'
- Leerlijn Versterken Grondhouding
- OZJ Aanpak Wachttijden "De Menselijke Maat"
- Doorbraakmethode IPW
- Leernetwerk Vakmanschap Wijkteams
- Diverse leertrajecten omtrent Verklarend Analyseren
- De Big5-methode/Toekomstgericht werken
- Leertrajecten gezinsgerichte zorg
- Leertrajecten volwassenenzorg
- 0 tot 100 teams waar WMO, Jeugdwet en Participatiewet onderdelen van de opdracht zijn (soms uitgebreid met opbouwwerk, jeugd- en jongerenwerk en jeugdgezondheidszorg).
- Presentiebenadering waarin de relatie cliënt-hulpverlener centraal staat
- Perspectiefplan bij overgang 18-/18+

Kortom, er is al veel in beweging. Een brede blik op de leefwereld van kinderen, jongeren en gezinnen krijgt hier een plek, evenals het breed handelen door oplossingen te zoeken op andere plekken dan de jeugdhulp.

3. Advies

Zoals hiervoor (hoofdstuk 2) benoemd, is er consensus bij partners van de vijfhoek en de Associatie Wijkteams over het belang van breed kijken en breed handelen en over een aantal uitgangspunten daarbij. Wat het is en hoe je het doet staat al in verschillende documenten beschreven. Daarnaast is breed kijken en handelen al volop onderdeel van het werken en leren in dit werkveld.

We komen tot drie adviezen, als reactie op de vraag om een Kwaliteitskader Brede Analyse.

I. Ontwikkel op dit moment nog geen nieuw kader

Uit de gesprekken blijkt dat het ontwikkelen van een nieuw Kwaliteitskader Brede Analyse geen evidente meerwaarde biedt voor de praktijk van de professionals en daarmee zeer beperkt draagvlak heeft. Het kost veel tijd en energie en onze inschatting is dat de impact van een nieuw kader negatief is; het zou alleen maar verder bijdragen aan de veelheid aan kwaliteitsdocumenten

die het werkveld al heeft. Veel energie zou verloren gaan in taal vinden voor wat we er nu precies onder verstaan en wie dan wat moet doen.

II. Faciliteer ruimte voor leren en toepassen van breed kijken en handelen

We zien een opgave in het faciliteren van toepassing van het gedachtegoed van breed kijken en breed handelen. Passend bij de transformatie van de jeugdhulp en de Hervormingsagenda. Het is van belang die toepassing, het doen, te blijven faciliteren en te leren van de belemmeringen die daarbij ervaren worden.

Vanuit KBL zien we mogelijkheden dit te concretiseren in Leerlijnen omtrent Grondhouding, Verklarend Analyseren en in het traject omtrent een gedragen fundament voor kwaliteit in de jeugdhulp. In navolging van het ontwikkelen en ondertekenen van het Convenant Stevige Lokale teams is ook ruimte voor leren en toepassen nodig. Wij adviseren bovenstaande notitie als addendum bij dit convenant te voegen, zodat de ondertekenende partijen (op termijn ook breder dan de vijfhoekpartners) zich committeren aan de beschreven randvoorwaarden.

III. Pas bestaande kaders aan

De grondhouding van breed kijken en breed handelen wordt onderschreven én is nog volop in ontwikkeling. Bestaande kwaliteitskaders zijn wellicht voor verbetering vatbaar waar het gaat om breed kijken en breed handelen. Zoek de oplossing niet in wéér een nieuw kader, maar vertrek vanuit het bestaande en ontwikkel dóór. Denk bijvoorbeeld aan de Richtlijn Samen beslissen over passende hulp. Concreet betekent dit dat de partners uit de vijfhoek henzelf als opdracht stellen binnen een nader overeen te komen periode de veldnormen waar zij eigenaar van zijn aan te scherpen n.a.v. de punten uit deze notitie.

Deze adviezen zijn voorgelegd aan en overgenomen door de stuurgroep Hervormingsagenda in de vergadering van 12 december 2025.

**Vereniging van
Nederlandse Gemeenten**

Nassaulaan 12
2514 JS Den Haag
+31 70 373 83 93

info@vng.nl

maart 2026